

Om dybdelæring og kritisk tenkning

LK20 etablerer en tydelig og eksplisitt kobling mellom kritisk tenkning og dybdelæring:

Overordnet del av læreplanverket beskriver hvilke verdier og prinsipper som grunnopplæringen skal bygge på. Opplæringens verdigrunnlag skal prege dybdelæringsprosesser slik at vi utvikler gode holdninger og dømmekraft og evnen til refleksjon og kritisk tenkning og til å foreta etiske vurderinger.¹

Inspirert av begrepet «deep learning» (Fullan, Quinn & McEachen, 2017) definerer LK20 dybdelæring «som det å gradvis utvikle kunnskap og varig forståelse av begreper, metoder og sammenhenger i fag og mellom fagområder. Det innebærer at vi reflekterer over egen læring og bruker det vi har lært på ulike måter i kjente og ukjente situasjoner, alene eller sammen med andre»². I henhold til disse prinsippene om dybdelæring skal elevene kunne vurdere ulike kilder. De skal også kunne vurdere argumentasjon, diskurser og påstander samt aktivt delta i idéutveksling og kunnskapsproduksjon. De skal kunne utøve kritisk tenkning både alene og i meningsfullt samspill med andre, slik vi ser Utdanningsdirektoratet legger føringer for i sin definisjon av dybdelæring og av sosial læring³. Sånn sett krever kritisk tenkning dybdelæring fordi en slik kompetanse innebærer både det å mestre ulike komplekse ferdigheter, men også det å kunne utdype kunnskap og utvikle læring over tid⁴. Elevene lærer i «dybden» når de mestrer å forholde seg til komplekse situasjoner, fenomener, spørsmål eller problemer ved å bruke ulike læringsstrategier, kunnskap, informasjon og kreativitet. Elevene lærer også i «dybden» når de klarer å lære av tidligere erfaringer, det vil si over tid. Dybdelæring inkluderer dermed både dybdelæring og *lengdelæring*. Slik vi definerer dette siste begrepet, betyr lengdelæring at elevene må kunne se tilbake på gjennomført læring for å evaluere den med tanke på fremtidig læring. Dette innebærer at de må kunne opprette sammenhenger mellom gammel og ny kunnskap for å være i stand til å anvende kunnskap på en kritisk måte i kjente og ukjente situasjoner. Dybdelæring innebærer ellers at elevene skal kunne tenke systemisk⁵ i fagene, på tvers av fagene og ut over fagene⁶, det vil si å være i stand til å organisere kunnskap i begreppssystemer samt finne mønstre i underliggende prinsipper. Disse meningsskapende prosessene knyttet til dybde- og lengdelæring er sentrale for utviklingen av kritisk tenkning over tid. På denne bakgrunn mener vi at kritisk tenkning er spesielt viktig i dagens samfunn og i dagens skole, også i lys av fagfornyelsens søkelys på dybdelæring som gradvis kunnskapsutvikling og oppbygging av varig forståelse av begreper, metoder og sammenhenger i fagene, på tvers av fagene og ut over fagene. Slik vi har sett så

langt, er altså kritisk tenkning viktig for dybde- og lengdelæring, det vil si både for å anvende og å produsere kunnskap, men også for å reflektere over kunnskap og læring over tid.

Utdrag fra Bugge og Dessingué (2022). *Å tenke kritisk sammen. Kritisk tenkning i dialogiske undervisningspraksiser*. Cappelen Damm.